SODBA SODIŠČA (prvi senat)
z dne 14. oktobra 2004*

V zadevi C-173/02,

zaradi ničnostne tožbe na podlagi člena 230 ES,

vložene 13. maja 2002,

Kraljevina Španija, ki jo zastopa S. Ortiz Vaamonde, zastopnik, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožeča stranka,

proti

Komisiji Evropskih skupnosti, ki jo zastopa J. L. Buendía Sierra, zastopnik, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožena stranka,

* Jezik postopka: španščina.

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi P. Jann (poročevalec), predsednik senata, A. Rosas in S. von Bahr, sodnika,

generalni pravobranilec: F. G. Jacobs,
sodni tajnik: R. Grass,

na podlagi pisnega postopka,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 22. januarja 2004

izreka naslednjo

Sodbo

1 Kraljevina Španija s tožbo Sodišču predlaga, naj razglasi za nično odločbo Komisije 2002/411/ES z dne 12. marca 2002 o državni pomoči Španije v korist proizvajalcem kravjega mleka kot prednostnim proizvajalcem (UL L 144, str. 49) (v nadaljevanju: izpodbijana odločba).

Pravni okvir

2 Člen 36 ES določa:

„Določbe iz poglavja o pravilih konkurence se uporabljajo za proizvodnjo kmetijskih proizvodov in trgovino s kmetijskimi proizvodi le v obsegu, ki ga določi Svet [...]"

3 Člen 23 Uredbe Sveta (EGS) št. 804/68 z dne 27. junija 1968 o skupni organizaciji trga mleka in mlečnih izdelkov (UL L 148, str. 13) določa:

„Razen če je tako določeno s to uredbo, veljajo členi od 92 do 84 Pogodbe [po spremembi členi od 87 do 89 ES] za proizvodnjo in trgovino z izdelki, navedenimi v členu 1."

4 Člen 5 Uredbe Sveta (EGS) št. 3950/92 z dne 28. decembra 1992 o uvedbi dodatne dajatve v sektorju mleka in mlečnih izdelkov (UL L 405, str. 1) določa:

„Država članica lahko dopolni nacionalno rezervo znotraj količin iz člena 3, potem ko je linearno znižala vse individualne referenčne količine z namenom, da dodeli dodatne ali specifične količine proizvajalcem, ki jih določi v skladu z objektivnimi merili, dogovorjenimi s Komisijo.

Brez poseganja v člen 6(1) se referenčne količine proizvajalcev, ki niso tržili mleka ali drugih mlečnih izdelkov v enem od dvanajstmesečnih obdobjih, dodelijo v nacionalno rezervo in se lahko ponovno dodelijo v skladu s prvim pododstavkom. Proizvajalcu, ki začne ponovno proizvajati mleko ali mlečne izdelke v obdobju, ki ga določi država članica, se dodeli referenčna količina v skladu s členom 4(1) najkasneje do 1. aprila po datumu vložitve zahtevka."

5 V predzadnji uvodni izjavi Uredbe št. 3950/92 je navedeno, da je treba zaradi nadaljnjega prestrukturiranja proizvodnje mleka in izboljšanja okolja pooblastiti države članice, da nadaljujejo izvajanje nacionalnih programov prestrukturiranja in da lahko v določenem obsegu in po objektivnih merilih uredijo določeno stopnjo mobilnosti referenčnih količin znotraj določenega geografskega območja.

6 V ta namen člen 8 Uredbe št. 3950/92 določa:

„Da bi dokončale prestrukturiranje proizvodnje mleka na nacionalni ravni, regionalni ravni ali na ravni območij zbiranja ali da bi izboljšale okolje, lahko države članice sprejmejo enega ali več naslednjih ukrepov, v skladu s podrobnimi pravili, ki jih sprejmejo in pri tem upoštevajo zakonite interese strank:

— dodelijo kompenzacijo v enem ali več letnih obrokih proizvajalcem, ki se zavežejo, da bodo dokončno opustili del ali vso njihovo proizvodnjo mleka in tako sproščene referenčne količine dajo v nacionalno rezervo,

— na podlagi objektivnih meril določijo pogoje, pod katerimi lahko ob začetku dvanajstmesečnega obdobja pristojni organi ali od njih pooblaščeni organi dodelijo proizvajalcem, proti plačilu, referenčne količine, dokončno sproščene ob koncu preteklega dvanajstmesečnega obdobja, ki so jih sprostili drugi proizvajalci v zameno za kompenzacijo v enem ali več letnih obrokih, ki so enaki zgoraj omenjenemu plačilu,

[...]"

Dejansko stanje, izpodbijana odločba in postopek pred Sodiščem

7 Pristojni organi Avtonomne skupnosti kneževine Asturije (Španija) so v mlečnem letu 1998/1999 izpeljali pomoč za nakup mlečnih kvot (v nadaljevanju: sporna pomoč). Namen pomoči je bil, da se proizvajalcem mleka, ki so v skladu s kraljevim dekretom št. 1888/91 z dne 30. decembra 1991 (BOE št. 2 z dne 2. januarja 1992, str. 84) glede na druge proizvajalce prednostni, olajša nakup referenčnih količin. Pomoč je bila v obliki znižanja obrestne mere za posojila, ki so bila vzeta za financiranje takega nakupa.

8 Komisija je zaradi prejema prijave v zvezi s to pomočjo 12. marca 2002 izdala izpodbijano odločbo, s katero je pomoč prepovedala, ker je bila nezdružljiva s skupnim trgom. V skladu z izpodbijano odločbo sporna pomoč ni bila dovoljena po določbah Uredbe št. 3950/92, pri čemer se določila člena 87(2) in (3) ES ne uporabljajo.

9 Kraljevina Španija z ničnostno tožbo Sodišču predlaga, naj izpodbijano odločbo razglasi za nično in Komisiji naloži plačilo stroškov.

10 Komisija Sodišču predlaga, naj tožbo zavrne kot neutemeljeno in Kraljevini Španiji naloži plačilo stroškov.

Tožba

11 Španska vlada v utemeljitev tožbe navaja dva tožbena razloga.

Prvi tožbeni razlog

Trditve strank

12 Španska vlada v okviru prvega tožbenega razloga trdi, da je izpodbijana odločba v nasprotju z Uredbo št. 3950/92 v delu, v katerem prepoveduje pomoč, ki je skladna s cilji omenjene Uredbe ter s pravili in temeljnimi načeli prava Skupnosti.

13 Za presojo skladnosti pomoči z Uredbo št. 3950/92 naj dejansko ne bi bilo treba dokazati, da je ta izrecno dovoljena po Uredbi. Zadostovalo naj bi dokazilo, da je pomoč usklajena s cilji Uredbe in da ne krši nobenega drugega pravila ali temeljnega načela prava Skupnosti (sodbe z dne 26. junija 1979 v zadevi McCarren, 177/78, Recueil, str. 2161, točka 14; z dne 23. februarja 1988 v zadevi Komisija proti Franciji, 216/84, Recueil, str. 793, točki 18 in 19; z dne 14. julija 1988 v zadevi Zoni, 90/86, Recueil, str. 4285, točka 26, in z dne 6. novembra 1990 v zadevi Italija proti Komisiji, C-86/89, Recueil, str. I-3891, točka 19). Sporna pomoč naj bi te pogoje izpolnjevala.

14 V vsakem primeru imajo države članice diskrecijsko pravico, ki jim dopušča, da dopolnijo možne ukrepe iz člena 8 omenjene uredbe.

15 Komisija odgovarja, da v sodni praksi Sodišča ni nobenih odločitev, ki bi podkrepile tezo španske vlade, da bi pomoč iz izpodbijane odločbe lahko bila združljiva z Uredbo št. 3950/92, čeprav v tej ni izrecno predvidena.

Presoja Sodišča

16 Kot je že bilo ugotovljeno v točki 18 zgoraj navedene sodbe Komisija proti Franciji, za mlečne izdelke velja skupna organizacija trga.

17 Ker gre za pomoči v tem sektorju, iz člena 23 Uredbe št. 804/68, v povezavi s členom 36 ES, izhaja, da se določbe členov 87 ES, 88 ES in 89 ES uporabljajo za proizvodnjo in trgovino z mlečnimi izdelki le, če je njihova uporaba določena v predpisih, s katerimi se vzpostavlja skupna organizacija trga.

18 V zvezi s tem Uredba št. 3950/92, zlasti v členih 5 in 8, določa, da lahko države članice pod določenimi pogoji proizvajalcem mlečnih izdelkov dodelijo pomoči.

19 Kadar Skupnost v določenem sektorju vzpostavi skupno organizacijo trga, je v skladu z ustaljeno sodno prakso naloga Skupnosti, da najde rešitev za nastale težave v okviru skupne kmetijske politike. Zato se morajo na tem področju države članice vzdržati vsakršnih enostranskih ukrepov, čeprav je njihov namen podpora skupni politiki Skupnosti (glej zgoraj navedene sodbe Komisija proti Franciji, točka 18; Italija proti Komisiji, točka 19, in Zoni, točka 26).

20 V okviru skupne organizacije trga mlečnih izdelkov so dovoljene le državne pomoči, ki so izrecno dovoljene po Uredbi št. 3950/92, zlasti s členoma 5 in 8.

21 Glede tega niso utemeljene navedbe španske vlade, da naj bi iz sodbe z dne 20. junija 2002 v zadevi Mulligan in drugi (C-313/99, Recueil, str. I-5719) izhajalo, da ni nujno, da bi bila pomoč izrecno dovoljena po Uredbi št. 3950/92. Kot je namreč upravičeno poudaril generalni pravobranilec v točki 40 sklepnih predlogov, je Sodišče v tej zadevi ugotovilo, da sporna irska ureditev ni bila zakonita, ker je posegala na področje ukrepov, dovoljenih po členu 7(1) Uredbe št. 3950/92 (glej zgoraj navedeno sodbo Mulligan in drugi, točka 29).

22 V tem primeru sporna pomoč, v obliki znižanja obrestne mere za posojila, ki so bila vzeta za nakup referenčnih količin od drugih proizvajalcev, ni izrecno dovoljena niti po členu 5 niti po členu 8 Uredbe št. 3950/92.

23 Referenčne količine, za katerih nakup je bila vplačana pomoč, dejansko ne izvirajo iz nacionalne rezerve, niso bile sproščene s pomočjo linearnega znižanja vseh individualnih referenčnih količin in ne ustrezajo referenčnim količinam proizvajalcev, ki niso tržili mleka ali drugih mlečnih izdelkov v enem od dvanajstmesečnih obdobij v smislu člena 5 Uredbe št. 3950/92.

24 Še več, sporna pomoč v obliki znižanja obrestne mere ni kompenzacija v smislu člena 8, prvi pododstavek, Uredbe št. 3950/92.

25 Pomoč tudi ne sodi na področje uporabe omenjenega člena 8, drugi pododstavek, saj referenčne količine, za katerih nakup je bila vplačana pomoč, ne izvirajo iz nacionalne rezerve.

26 Kot je upravičeno navedel generalni pravobranilec v točki 44 sklepnih predlogov, sklicevanje na „enega ali več naslednjih ukrepov" iz člena 8 Uredbe št. 3950/92 državam članicam dovoljuje, da samostojno ali skupno sprejmejo enega ali več od naštetih ukrepov, vendar jih ne pooblašča, da glede te problematike določijo nove vrste ukrepov. Enako morajo „podrobna pravila", ki jih lahko sprejmejo države članice, služiti izvajanju enega ali več omenjenih ukrepov.

27 Iz teh ugotovitev izhaja, da je prvi tožbeni razlog neutemeljen.

Drugi tožbeni razlog

Trditve strank

28 V okviru drugega tožbenega razloga španska vlada trdi, da je izpodbijana odločba v nasprotju z Uredbo št. 3950/92 v delu, v katerem prepoveduje pomoč, ki ne izkrivlja pravil delovanja trga mleka in mlečnih izdelkov.

29 Po mnenju španske vlade naj bi bila namreč pomoč, ki ne izkrivlja pravil delovanja trga mleka, združljiva s skupnim trgom in posledično ne bi smela biti prepovedana.

30 Komisija pa v primeru, da bi Sodišče razsodilo, da Uredba št. 3950/92 ne preprečuje sprejetja drugih ukrepov za prestrukturiranje, kot so v tem predpisu izrecno določeni, zatrjuje, da bi sporna pomoč lahko povzročila znatne motnje na trgu in je torej nezdružljiva s skupno ureditvijo trga.

Presoja Sodišča

31 Kot je že bilo že poudarjeno v točki 20 te sodbe, so dopustne le pomoči, ki so izrecno dovoljene po Uredbi št. 3950/92. Ta dopustnost ni odvisna od morebitnih učinkov, ki bi jih ta pomoč lahko imela na delovanje trga mleka in mlečnih izdelkov. Torej se taka pomoč, če ni izrecno dovoljena po tej uredbi, šteje za nezakonito, čeprav ne more izkrivljati delovanja tega trga.

32 V tem primeru sporna pomoč ni bila izrecno dovoljena po Uredbi št. 3950/92.

33 Glede na prej navedeno izhaja, da je tudi drugi tožbeni razlog neutemeljen.

34 Iz vseh teh ugotovitev izhaja, da je treba tožbo zavrniti.

Stroški

35 Na podlagi člena 69(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Komisija je predlagala, naj se Kraljevini Španiji naloži plačilo stroškov, in ker ta s predlogi ni uspela, se ji naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1) Tožba se zavrne.

2) Kraljevini Španiji se naloži plačilo stroškov.

Podpisi